

DOI 10.17234/SocEkol.29.2.3
UDK 005.915
336.11
339.137(497.5)

Pregledni članak
Primljeno: 20. 01. 2020.
Prihvaćeno: 16. 05. 2020.

ANALIZA STANJA NEFINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U HRVATSKOJ 2017. I 2018.

Mislav Ante Omazić, Nikolina Markota Vukić, Ivana Ravlić Ivanović, Kristina Cigula, Vali Marszalek i Branka Rösler

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Trg J. F. Kennedyja 6, 10 000 Zagreb
e-mail: momazic@net.efzg.hr

Sažetak

Nefinancijsko izvještavanje predstavlja način kojim neka poduzeća prikazuju, ali i određuju svoju ulogu u društvu prvenstveno iz upravljačke, društvene i perspektive okoliša. Nefinancijsko izvještavanje od 1. siječnja 2017. prema Zakonu o računovodstvu postalo je zakonska obveza određenim poslovnim entitetima za poslovnu godinu koja počinje 1. siječnja 2017. Ovom zakonskom obvezom, Republika Hrvatska prenijela je Direktivu 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa, naziva Direktiva o nefinancijskom izvještavanju u nacionalni pravni poredak, kojom se želi povećati transparentnost poslovanja velikih poduzeća, te konkurentnost malih i srednjih poduzeća, objavljivanjem nefinancijskih ili tzv. informacija ODU o utjecaju poduzeća na okoliš i društvo. Dvije godine nakon inicijacije zakonske obveze u Hrvatskoj su se okupile organizacije iz poslovnog, javnog i civilnog sektora, kako bi determinirale stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj u 2017. i 2018. Ovim radom analizirani su okviri i sadržaji nefinancijskih izvješća poduzeća obveznika, kao i onih koji su izvješća objavili dobrovoljno. Analiza sadržaja nefinancijskih izvješća provodila se prema zakonom propisanim kriterijima te načelima određivanja sadržaja nefinancijskog izvješća propisanih u Standardima GRI i smjernicama Europske komisije za nefinancijsko izvještavanje. Osnovni je cilj inicijative da se periodički i sustavno analizira stanje nefinancijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj te daju preporuke mogućih koraka za njegovo poboljšanje kako bi se povećala konkurentnost hrvatskih poduzeća.

Ključne riječi: *nefinancijsko izvještavanje, stanje nefinancijskog izvještavanja, analiza nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj, kriteriji analize nefinancijskog izvještavanja, materijalnost, komunikacija s dionicima*

1. UVOD

Danas se okolina poduzeća iznimno brzo mijenja što kod menadžmenta kreira atmosferu volatilnosti, nesigurnosti, složenosti i nejasnosti. Menadžment mora donositi odluke temeljem kojih će stalno iznova iznalaziti način na koji poduzeće posluje, stvara vrijednost za kupca i ostale dionike, generira profit te čini poslovni model održivim. Tako je današnje poduzeće simultano i društveni i ekonomski entitet, odnosno mehanizam potrage za financijskih rentama, ali i interaktivna te dinamična mreža dionika. Europ-

ska komisija (2019a) definira društvenu odgovornost poduzeća kao strateški koncept unutar kojeg poduzeća na dobrovoljnoj bazi integrira dimenzije društva i okoliša u svoje poslovne operacije te svoje odnose s dionicima, s ciljem maksimalne kreacije zajedničke vrijednosti za dionike i društvo te identificiranja, sprečavanja i mitigacije mogućih negativnih utjecaja. Temelj konkurentnosti suvremenog poduzeća predstavlja način na koji menadžment iskorištava dostupne mu resurse, odnosno način na koji održivo traga za ekonomskim rentama.

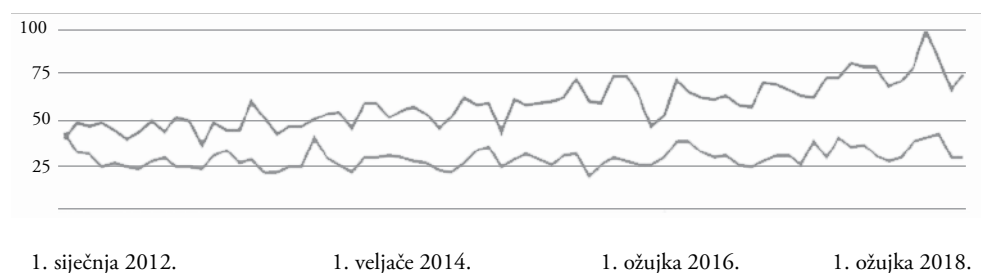
Društvena odgovornost poduzeća implicitno sugerira generiranje profita, jer profit omogućava održivost poslovnog modela, rast, razvoj, ulaganje u istraživanje i razvoj, motivirane i zadovoljne zaposlenike, što na kraju rezultira s održivošću poslovnog modela. Poduzeća ne mogu biti društveno odgovorna bez da su profitabilna, barem ne na dugi rok. Međutim odgovoran menadžment vodi brigu o svom utjecaju na okruženje kroz optimizaciju profita, a ne njegovu maksimizaciju, jer je i dalje ekonomska svrha poduzeća nesumnjivo najvažnija. Kao jedini mehanizam u društvu koji ima takvu specifičnu ulogu te kao specifična vrsta organizacija koja stvara većinu ekonomske vrijednosti unutar modernog društva, ono se mora u svakoj svojoj odluci voditi za ekonomskom djelotvornošću donesene odluke. No, poduzeće je i socijalni entitet u kojem se isprepliće čitav niz različitih dimenzija interesa te utjecaja raznih dionika. Zato se i uloga poduzeća u društvu izmijenila što najbolje opisuje socio-ekonomski model koji sugerira da poduzeća stvaraju ekonomsku vrijednost upravo kroz održivu interakciju sa svojim okruženjem.

Činjenica je kako postoji nekoliko čimbenika utjecaja zbog kojih su se izmijenila očekivanja raznih dionika naspram poduzeća. U ovom će radu biti prikazane samo neke od ključnih silnica utjecaja. Prije svega u proteklih stotinjak godina poduzeća su postala najmoćnije i najsnažnije organizacije u suvremenom društvu pa tako na listi 100 organizacija koje su generirale najviše prihoda u 2017. imamo 71 veliko poduzeće i 29 država. Za primjer, američki maloprodajni lanac Walmart generirao je iste godine više prihoda od Španjolske ili Australije (Babić i sur., 2017). Interesantno je da je Walmart u 2019. sa svojih 2,2 milijuna zaposlenika generirao 514,5 milijardi USD prihoda što je rast od skoro 6% u odnosu na 2017., dok su usporedne države generirale bitno manje. Dakle ne samo da su velika poduzeća već danas ekonomski iznimno moćna, nego postaju i sve moćnija. Također je tehnologija, prvenstveno društvene mreže, učinila da je današnji svijet bitno transparentniji i da informacije putuju mnogo brže te direktno utječu na povjerenje i reputaciju ključnih dionika. Tako na menadžment iz kibernetičke perspektive ne možemo više gledati kao na crnu, već kao na prozirnu kutiju. Poduzeća su svjesna kako društvene mreže ne donose samo pozitivne aspekte djelovanja poput prepoznatljivosti robne i tržišne marke, uključenosti kupaca i stvaranja lojalnosti, izgradnje reputacije, povećanja prihoda kroz direktnu prodaju ili brigu o kupcima. Sve je više poduzeća svjesno da, ako dionik nema osjećaj povjerenja da se njegovi problemi rješavaju i njegove brige adresiraju, on će sam pokušati eskalirati stvari ili će ih pokušati kontrolirati što itekako može utjecati na održivost poslovnog modela.

Današnji kupac želi znati sve o lancu stvaranja vrijednosti i o održivom poslovanju, posebno iz perspektive očuvanja okoliša. Kao što je vidljivo na slici 1, poslovni modeli odmiču se od centriranja kupaca, ka fokusu na kupce. Iako mnogi misle kako nema velike razlike između ovih dvaju pristupa, razlika je ogromna i prvenstveno suštinska. Sve veći broj poduzeća u središte svoje pažnje ne stavlja više želje kupaca ili ih ne kreira manipulacijom, već pokušava odgovoriti na potrebe kupaca. Kada se danas poduzeća fokusiraju na dizajn, proizvodnju i logistiku onda imaju na umu potrebe kupca, ali i potrebe lokalne zajednice, društva pa i Planeta. Danas sve veći broj potrošača prepoznaje razliku između zelenih, organskih, čistih ili eko-proizvoda i usluga te onih drugih koji to nisu. Kao što je vidljivo na slici 1 jasno je da stari pristup ne generira održivu konkurentnost poslovnih modela. Današnji su kupci informirani i nepovjerljivi. Tržište je iznimno konkurentno i snažno kažnjava svaki oblik neetičnog djelovanja koji kupci to sve brže prepoznaju.

Google trendovi – Globalno

Odmak od centriranja kupaca ka fokusu na kupce – od siječnja 2012. do ožujka 2018.

Slika 1. Odmak od centriranja kupaca ka fokusu na kupce (prema Poynter, 2018)

Govoreći o lancu stvaranja vrijednosti, nemoguće je sakriti ono što se do nedavno moglo, kao što je povijest neetičnog i koruptivnog djelovanja, kršenje ljudskih prava, kašnjenje u plaćanju dobavljača, pitanje pravednih plaća za zaposlenike i mnoga druga slična pitanja. Kraft i sur. (2018) su tako prepoznali da najmanje 70% ispitanika preferira transparentnu komunikaciju i promotivne aktivnosti koje ističu društveno odgovornu praksu. Prema istoj studiji nisu svi spremni platiti više, ali većina ipak jest i to 2-10% ovisno o djelatnosti kojoj poduzeće pripada i tipu aktivnosti koje obavlja. I premda iznimno velik broj studija sugerira pozitivan utjecaj inicijativa društveno odgovornog poslovanja (DOP) na stavove kupaca, Van Doorn i sur. (2017) sugeriraju kako bi se trebala dublje istražiti djelotvornost takvih inicijativa, jer ona može značajno varirati ovisno o tipu kupaca, robnim markama koje se istražuju i djelatnosti unutar koje poduzeće dominantno djeluje.

Zbog toga su mnoga poduzeća pod sve snažnijim pritiskom da moraju uvjerljivije izvještavati javnost o svom utjecaju na okoliš i društvo. Iz perspektive ovog članka prvenstveno je riječ o rastućim formalnih i neformalnih zahtjevima Europske unije koji će biti kasnije detaljnije objašnjeni. Naime, Europska unija društvenu odgovornost po-

duzeća prepoznala je kao temelj vlastite konkurentnosti te je, želeći strategiju temeljiti na pametnom, održivom i inkluzivnom rastu, u skladu s njima odredila svoje ciljeve u Dokumentu za razmatranje o održivoj Europi do 2030.

Ključni dionici poput vlasnika, investitora, klijenata, kupaca, financijskih institucija, dobavljača, postaju polako svjesni važnosti nefinancijskog izvještavanja i potrebe za transparentnijom i interaktivnijom komunikacijom svojih poslovnih praksi, komunikacija koja će biti usklađena s tim zahtjevima. Tako novi modeli poslovnih komunikacija moraju omogućiti produktivniju diskusiju i uključenost dionika u procese donošenja odluke (Scherer i Palazzo, 2007). Komunikacija je integralni dio participacije, čak štoviše, komunikacija konstituira participaciju (Kuhn i Deetz, 2008). Ovdje je važno naglasiti kako postoje i kritičari ovakvog pristupa pa tako Banerjee (2014) ističe kako su poduzeća neprikladan agent društvenih promjena, ako imamo na umu način na koji djeluju, donose odluke, svoju dosadašnju praksu te ističe potrebu za novim, interaktivnijim modelom komunikacije između ostalih dionika i poduzeća.

2. VAŽNOST I PREDNOSTI NEFINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

Kada je riječ o potrebi i obvezi nefinancijskog izvještavanja, u Republici Hrvatskoj, gdje je društveno odgovorno poslovanje u relativno ranoj fazi razvoja, uspoređujemo li se s najboljima u Europskoj uniji, postoje objektivni signali kako bi izvještavanje kod nekih poslovnih entiteta moglo postati više rezultat zakonske obveze nego potrebe za integracijom društvene odgovornosti menadžmenta u poslovanje.

Relevantna znanstvena i stručna literatura slaže se u konstataciji da i investitori i trgovci dionicama na burzama kod donošenja odluka o ulaganju sve više uzimaju u obzir nefinancijske pokazatelje uspješnosti poduzeća vezane uz djelovanje na okoliš, društvo i zajednicu te korporativno upravljanje (nadalje u radu kriteriji ODU).¹ Nefinancijsko je izvještavanje veoma dobra priprema i referentna točka kako bi se pomoću raznih dostupnih metodologija određeno poduzeće stavilo u meritokratski odnos prema ostalim poslovnim subjektima, napose konkurenciji. Kroz učestvovanje u takvim mjerenjima održivosti poslovnog modela, poduzeće dobiva veću i bolju vidljivost, rast vrijednosti njegove robne i / ili tržišne marke, i što je većini poduzeća iznimno važno, olakšan pristup kapitalu.

Zahtjevi regulatora sve se više povećavaju. Poduzeća koja se sada uspiju dobro rangirati na ljestvici održivosti te usvojiti metodologiju i praksu kvalitetnog nefinancijskog izvještavanja mnogo će brže i lakše u budućnosti odgovarati na nove i teže zahtjeve (O'Neill i Volkman, 2019).

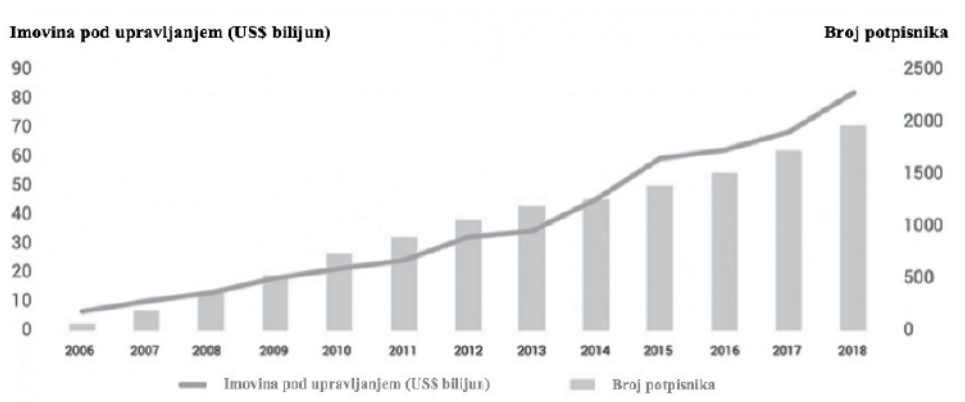
Također, usvojivši praksu održivog promišljanja u donošenju poslovnih odluka i nefinancijskog izvještavanja, poduzeće postaje mnogo poželjniji poslodavac za privlačenje

---

¹ ESG je kratica od eng. environment, social and governmental – ideja da se u odluke o investicijama i vrednovanju izvedbe poslovnih organizacija uzmu osim ekonomskih i kriteriji vezani uz okolišnu, društveno i upravljačku (kratica ODU) dimenziju njihova poslovanja. Investitori širom svijeta u svoje odluke uključuju i podatke ODU i analiziraju njihov utjecaj na održivost poslovnih modela.

potencijalnih kvalitetnih ljudskih potencijala. Istraživanja su pokazala da je milenijskoj generaciji, koja globalno ubrzano postaje većina radne snage, održivost vrlo visoko na ljestvici poželjnih kvaliteta budućeg poslodavca. „Lokalne aktivnosti društveno odgovornog poslovanja povećavaju percepciju tržišne marke poslodavca za 53%, dok aktivnosti vezane uz osnovnu djelatnost kompanije povećavaju tu percepciju za 33,2%“ (Giarratana i Pasquini, 2019).

Što ranije spoznaju važnost i prednosti nefinancijskog izvještavanja, poduzeće će nesumnjivo steći komparativnu prednost u odnosu na svoju konkurenciju i privući kvalitetan kadar. Kada se govori o nefinancijskom izvještavanju, nemoguće je izostaviti Elkingtona koji je 1997. godine razvio poznati koncept trostrukih kriterija ili 3P (kratica za engl. *People, Planet, Profit*). Ovaj je koncept pružio novi upravljački i računovodstveni okvir za mjerenje ekonomskog profita, integrirajući društvene i ekološke dimenzije. Globalna inicijativa za izvještavanje (engl. *Global Reporting Initiative – GRI*), prihvatila je ovaj koncept i sastavila globalno najrašireniji i najpriznatiji okvir za nefinancijsko izvještavanje, standarde GRI. Na temelju standarda i okvira izrade nefinancijskih izvješća, poduzeća mogu kontinuirano mjeriti te izvještavati svoje pokazatelje ODU. Ono što je interesantno i ukazuje na važnost ovog oblika izvještavanja jest činjenica da kontinuirano raste broj poduzeća koja koriste upravo ove standarde u izvještavanju (KPMG, 2017).

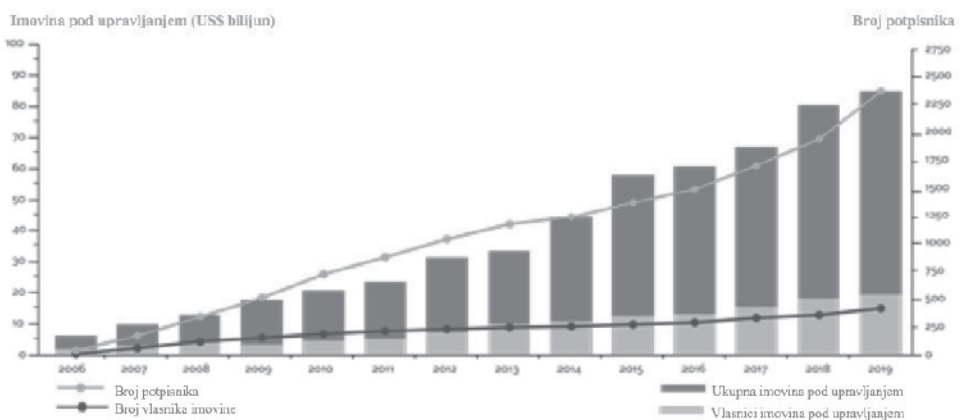

Slika 2. Broj poduzeća koja izvještavaju po standardima GRI (prema Sustainalytics, 2019)

Osim što nefinancijsko izvještavanje predstavlja zakonsku obvezu za neka poduzeća, ono je ujedno i mehanizam za internaliziranje eksternalija. Ono je prilika i mogući proaktivni alat s kojim se povećava transparentnost i pomaže poduzećima postaviti sustav praćenja pokazatelja ODU te ostvarenje prethodno postavljenih ciljeva. Poduzeća trebaju jasno pozicionirati svoje poslovanje, posebno ako ono trenutno ne ostvaruje svoj puni potencijal. Iskustvo, ali i istraživanja pokazuju kako stavljanje problema pod tepih neće ništa riješiti niti je dugoročno moguće, a iskrenost u poslovanju s dionicima često otvara vrata novim, održivim rješenjima te čini poslovni model rezistentnijim na krizu.

Komunikacija s dionicima, kao i transparentnost, korisni su za poduzeće jer mu omogućuju da prepozna područja na kojima se mora poboljšati, te pokazuju spremnost za prilagodbu i promjenu. Vrlo često upravo nedostatak transparentnosti i komunikacije s dionicima rezultira problemima što završava najčešće loše za menadžment.

Posljednje dvije godine nefinancijsko izvještavanje doživjelo je svoju veliku ekspanziju što sugeriraju i podatci prikazani na slici 2. Broj poduzeća koja imaju neki oblik nefinancijskog izvještavanja prema standardima GRI narastao je sa 43 poduzeća u 2000. na preko 3.700 u 2017. pri čemu preko 80% najvećih poduzeća s liste Fortune 500 izvještava prema kriterijima ODU (Sustainalytics, 2019). Nefinancijsko izvještavanje ili izvještavanje o društveno odgovornom poslovanju više nije tek stvar jednog odjela, tima za korporativne komunikacije ili menadžmenta, već trend koji postaje standard. Različiti izvori pokazuju veliki pritisak investitora da se praksa nefinancijskog izvještavanja standardizira što je posebno vidljivo u zemljama gdje lokalne zajednice vjeruju kako imaju utjecaj na poduzeća (Dyck i sur., 2019). Eccles i Klimenko (2019) u svom su istraživanju koje je obuhvatilo preko 70 donositelja odluka u 43 najveća globalna investicijska fonda potvrdili kako su kriteriji ODU jedna od ključnih stvari koje će utjecati na djelatnost u budućnosti. U Ujedinjenim je narodima 2006. pokrenuta inicijativa Načela za odgovorno investiranje (engl. *Principles for Responsible Investment – PRI*) koja je kod lansiranja okupila 63 investicijske kompanije koje su upravljale s imovinom vrijednom 6,5 bilijuna američkih dolara te se obvezale kako će uključiti kriterije ODU u donošenje odluka prilikom investiranja. Kako je vidljivo na slici 3. sama Inicijativa je narasla na preko 2.300 kompanije koje su upravljale imovinom vrijednom preko 80 bilijuna američkih dolara (PRI, 2019). Interesantno je kako sve potpisnice Inicijative moraju izvještavati po utvrđenim standardima u periodu od prvog tjedna siječnja do zadnjeg tjedna ožujka nakon čega se sustav zatvara.

Slika 3. Porast broja poduzeća i vrijednosti kojima upravljaju unutar inicijative „Načela za odgovorno investiranje“ (prema PRI, 2019)

Time se između ostalog osigurava usporedivost njihovih izvješća, ali i dizanje prihvatljivih standarda ponašanja. Inicijative poput Odbora za financijsku stabilnost (engl. *Task Force on climate-related financial disclosures – TCFD*) o objavi financijskih informacija povezanih s klimatskim promjenama, predstavljaju priliku za povezivanje održivog razvoja, klimatskih rizika i financija jer pružaju univerzalnu platformu za identifikaciju svrhe poslovanja, determiniranje najvećih rizika iz perspektive održivog razvoja te jačanje internih procesa kako bi se postigla nužna promjena / prilagodba poslovnog modela. Važno je da poduzeća prepoznaju kako se pokazatelji ODU, kao i ciljevi koji se postavljaju, trebaju direktno povezati s rizicima i prilikama koje identificira samo poduzeće kako bi strateški determinirali kriterije utjecaja na profitabilnost poslovanja. Budući da se broj nefinancijskih izvješća u Hrvatskoj gotovo udvostručio u posljednje dvije godine, neupitno je kako se i u Hrvatskoj prate neki globalni trendovi te da se teži standardizaciji nefinancijskog izvještavanja, tj. procesu koji je na sličan način prošlo i financijsko izvještavanje 80-ih godina 20. stoljeća. Donositelji politika tada su trebali standardizirati proces financijskog izvještavanja odnosno standardizaciju njegove metodologije, pojmova, sudionika, revizije i načina komunikacije. Danas se slična stvar događa s nefinancijskom izvještavanjem, a sve s ciljem dobivanja jasnije slike o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti poslovanja te načina za stvaranje održive konkurentne prednosti na tržištu na kojem se djeluje.

3. POVEZANOST NEFINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA I CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA

Agendu 2030. i njezine ciljeve održivog razvoja usvojile su sve države članice Ujedinjenih naroda 2015. te time globalne napore i pažnju usmjerile na 17 gorućih globalnih izazova u čijem rješavanju gospodarstvo, kao pokretač zapošljavanja, inovacija i tehnološkog razvoja te izvora financiranja, igra presudnu ulogu (Walker i sur., 2019). U svijetu siromaštva, nejednakosti, sukoba i uništavanja okoliša, ni poslovni sektor ne može napredovati, pa bi stoga svako poduzeće trebalo imati vitalni interes osigurati ostvarenje Agende za održivi razvoj 2030 (UN, 2015). Kupci, potrošači i investitori sve više traže od poduzeća da zauzmu jasne stavove o etičkim pitanjima i svoje prioritete oblikuju prema ciljevima održivog razvoja te provođenju planova za rješavanje globalnih izazova, zbog čega je prioritarnim svjetskim okolišnim, društvenim i ekonomskim izazovima te dugoročnim planovima za njihovo rješavanje potrebno u godišnjim izvješćima posvetiti jednaku pažnju, kao i financijskim pokazateljima te poslovnim rezultatima. Od poslovnog se sektora traži učinkovitije korištenje resursa i preusmjeravanje poslovanja na alternativna, inovativna rješenja te nove proizvode i usluge koji će ublažiti rizike za društvo i okoliš, što u konačnici dovodi do prednosti pred konkurentima i boljim financijskim rezultatima za poduzeća koja tome teže. Osnovna je teza kako poduzeća profitiraju tako da rješavaju društvene probleme. Integriranje ciljeva društvene odgovornosti u poslovanje i izvještavanje moćan je alat i za interne promjene unutar samog poduzeća pogotovo kod donošenja odluka budući da ciljevi održivog razvoja potiču rast tržišta i poduzeća koja znaju i mogu ponuditi inovativna rje-

šenja te doprinijeti održivosti sustava. Ulažući u inovativnost i implementirajući globalne vrednote kroz sve aspekte poslovanja, poduzeća i njihovi poslovni modeli postaju održivi. Potrebno je stoga integrirati ciljeve održivog razvoja u sve operacije poslovanja, a nefinancijsko je izvještavanje dio tog procesa, točnije ono je dio strategije poslovanja koja uravnotežuje potrebe svih dionika, od zaposlenika i dobavljača do kupaca i potrošača, i na kraju lokalne zajednice, vodeći cijelo vrijeme brigu o društvu i okolišu. U fokus poduzeća potrebno je staviti dugoročno održivo stvaranje vrijednosti ne samo za dioničare, već i za planet i ljude, čime se zauzvrat jača angažman kupaca, zaposlenika i drugih dionika te potencijalno djeluje na slobodu tržišta, transparentne financijske sustave i nekorumpirane i snažne institucije.

Nacionalnom studijom o stanju nefinancijskog izvještavanja za 2017. i 2018. utvrđeno je da se, od ukupnog broja predanih izvješća, samo 18% poduzeća izjasnilo da im je poslovanje povezano s ciljevima održivog razvoja.

4. ZAKONODAVNI OKVIR NEFINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

U Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16 i 116/18, 42/20, 47/20) (u daljnjem tekstu: Zakon) prenesena je Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (u daljnjem tekstu: Direktiva o nefinancijskim informacijama), a koja je izmijenila tzv. Računovodstvenu direktivu tako što ju je proširila s nefinancijskim informacijama (Službeni list EU, L330/1).

Obveza objavljivanja odnosi se samo na određena velika poduzeća s više od 500 zaposlenika, koja su prepoznata kao organizacije čije je poslovanje od velikog značaja za održivi razvitak društva. U Republici Hrvatskoj identificirano je oko 70 poduzeća obveznika objave nefinancijskog izvješća.

Tablica 1. *Obveznici izrade nefinancijskog izvješća (Službeni list EU, L330/1; NN 47/20)*

Obveznici izrade nefinancijskog izvješća	1. velika poduzeća koji su subjekti od javnog interesa i
	2. koji na datum bilance prelaze kriterij prosječnog broja od 500 zaposlenih tijekom financijske godine

Administrativno opterećenje nastojalo se zadržati na najmanjoj mogućoj razini. Zakonom se poduzećima pruža fleksibilnost da objavljuju relevantne informacije na način koji smatraju najprikladnijim te nudi mogućnost oslanjanja na odabrane okvire izvještavanja.

Nefinancijsko izvješće poduzeće ima obvezu izraditi (NN 47/20, članak 21.a):

- a) u okviru izvješća posloводства,
- b) zajedno s izvješćem posloводства na način da ga dostavi za javnu objavu kao privitak izvješća posloводства ili

- c) zasebno izvješće i objaviti ga na internetskoj stranici na koju se upućuje u izvješću posloводства i to u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci nakon datuma bilance. Slijedom navedenoga, Zakonom je prošireno izvješće posloводства kako je opisano u tablici 2.

Tablica 2. *Sadržaj izvješća posloводства (Službeni list EU, L330/1; NN 47/20)*

Sadržaj izvješća posloводства koji je sastavni dio godišnjeg izvješća, a sadrži podatke koji se odnose na prikaz:	a) vjerojatnog budućeg razvoja poslovanja poduzeća.
	b) aktivnosti istraživanja i razvoja
	c) podataka o otkupu vlastitih dionica sukladno propisu kojim se uređuju poduzeća
	d) podataka o postojećim podružnicama.
	e) financijskih instrumenata koje koristi, ako je to značajno za procjenu imovine, obveza, financijskog položaja i uspješnosti poslovanja: <ul style="list-style-type: none"> • ciljeva i politike poduzeća u vezi s upravljanjem financijskim rizicima, zajedno s politikom zaštite svake značajnije vrste prognozirane transakcije za koju se koristi računovodstvo zaštite • izloženosti poduzeća cjenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog toka
	f) nefinancijskog izvješća, ako je obveznik izrade nefinancijskog izvješća iz članka 19.a ovoga Zakona te ako poduzeće odluči uključiti nefinancijsko izvješće u izvješće posloводства.

Važno je istaknuti kako će se poduzeće koje je društvo kći moći izuzeti od obveze izrade nefinancijskog izvješća ako su matično poduzeće i njegova društva kćeri uključeni u konsolidirano izvješće posloводства ili zasebno izvješće drugog poduzeća što pokazuje da se kod donošenja zakona mislilo kako da se čim manje optereti sama poduzeća. Subjektima od javnog interesa koji su matična društva velike grupe propisana je, također, obveza izrade konsolidiranog nefinancijskog izvješća (NN 47/20, članak 21.a).

Poduzeće u nefinancijsko izvješće uključuje (NN 47/20, članak 21.a):

- a) kratak opis poslovnog modela;
- b) opis politika u vezi s tim pitanjima, uključujući postupke temeljite analize koji se provode;
- c) rezultate tih politika;
- d) osnovne rizike povezane s tim pitanjima koji se odnose na poslovanje poduzeća, uključujući, kad je to relevantno i razmjerno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzročiti negativne učinke na tim područjima te način na koji poduzeće upravlja tim rizicima;
- e) nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti važne za određeno poslovanje.

Tablica 3. *Nefinancijsko izvješće (Službeni list EU, L330/1; NN 47/20)*

	Područje obuhvata	Okvirni sadržaj
Nefinancijsko izvješće	Pitanja u vezi s okolišem	Podaci o aktualnim i predvidljivim učincima poslovanja poduzeća na okoliš po mogućnosti i na zdravlje i sigurnost, uporabu obnovljivih i / ili neobnovljivih izvora energije, emisiju stakleničkih plinova, uporabu vode i onečišćenje zraka i sl.
	Društvena i pitanja ljudskih potencijala	Mjere poduzete u cilju jamčenja jednakosti spolova, provedbe temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada, uvjeta rada, socijalnih dijaloga, poštivanja prava radnika na informacije i savjetovanje, poštivanje prava sindikata, zdravlja i sigurnosti na poslu i dijaloga s lokalnim zajednicama i / ili na mjere poduzete radi osiguravanja zaštite i razvoja tih zajednica i sl.
	Pitanja u vezi s ljudskim pravima, borbom protiv korupcije i podmićivanja	Podaci o sprječavanju kršenja ljudskih prava i / ili važećim instrumentima za borbu protiv korupcije i podmićivanja i sl.

Obveznici izrade nefinancijskog izvješća bili su u obvezi prva nefinancijska izvješća za financijsku godinu koja počinje 1. siječnja 2017. ili tijekom kalendarske godine 2017. Direktiva o nefinancijskim informacijama predviđa dvije moguće provjere nefinancijskog izvješća (NN 47/20, članak 21.a):

- a) ovlaštenu revizor ili revizorsko društvo provjerava je li dostavljeno nefinancijsko izvješće ili zasebno izvješće;
- b) informacije iz nefinancijskog izvješća ili zasebnog izvješća provjerava neovisni pružatelj usluga provjere.

Prva je provjera obveza dok je druga opcija koja je omogućena svakoj državi članici što znači da države članice mogu, ali ne moraju propisati obvezu da svako nefinancijsko izvješće provjeri nezavisni pružatelj usluga provjere.

Prema Zakonu ovlaštenu revizori i revizorska društva provjeravaju samo je li izrađeno nefinancijsko izvješće. Poduzećima nije nametnuta obveza da informacije iz nefinancijskog izvješća mora provjeriti neovisni pružatelj usluga provjere što je mogućnost iz Direktive o nefinancijskim informacijama.

Nova obveza koja proizlazi iz Direktive o nefinancijskim informacijama proizlazi obveza je objavljivanja politike raznolikosti (Službeni list EU, L330/1). Izvješće o korporativnom upravljanju, u Zakonu Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, sadrži i opis politike raznolikosti, a ako takva politika nije navedena mora biti navedeno obrazloženje. Dakle, izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja sadrži opis politike raznolikosti koja se primjenjuje u vezi s izvršnim, upravljačkim i nadzornim tijelima poduzeća s obzirom na aspekte kao što su, na primjer, dob, spol ili obrazovanje i struka, te ciljeve politike raznolikosti, način na koji se ona provodi i rezultate u izvještajnom razdoblju.

Ministarstvo financija zaduženo je za nadzor poduzeća u dijelu koji se odnosi na izradu i objavu (konsolidiranog) nefinancijskog izvješća. Nadzor se obavlja:

- a) neposrednim nadzorom ili
- b) posrednim nadzorom.

Financijska agencija (FINA) dužna je izvijestiti Ministarstvo financija jesu li poduzeća koja su obveznici nefinancijskog izvještavanja, izradili i objavili nefinancijsko izvješće do 31. srpnja tekuće godine za prethodnu godinu i konsolidirano nefinancijsko izvješće do 31. listopada tekuće godine za prethodnu godinu. Ministarstvo financija na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis poduzeća koji u roku ne ispune obvezu izrade i objave nefinancijskog izvješća.

Nefinancijsko izvješće trebalo bi pružiti javnosti odgovarajuće informacije o pitanjima u vezi s poslovanjem poduzeća koje bi moglo prouzročiti nepovoljni učinak na društvo. Samo izvješće sadržava osnovne informacije nužne za razumijevanje poslovnih rezultata i razvoja poduzeća te učinka njegovih aktivnosti na pitanja društva i okoliša, sprječavanje kršenja ljudskih prava te borbu protiv korupcije.

Važno je istaknuti i globalni trend isticanja društveno odgovornog poslovanja poduzeća i njegovo značenje za razvoj održivog društva. Kao što je u tekstu prethodno napisano objavljivanjem ciljeva i transparentnim izvještavanjem postiže se pozitivan stav investitora za dugoročna ulaganja, privlače se kvalitetni ljudski potencijali i dobavljači te omogućuje veća dostupnost sredstava civilnog društva namijenjenih poticanju ulaganja. Time se tijekom vremena pridonosi snažnom rastu i većem zapošljavanju te većem povjerenju među svim dionicima, uključujući investitore i potrošače (O'Neill i Volkman, 2019).

Za dugoročna ulaganja više nije dovoljna sama profitabilnost poslovanja, već investitori traže i informacije o pozitivnom utjecaju poslovanja poduzeća na okoliš i društvo, budući da je upravo društveno odgovorno poslovanje preduvjet održivog društva i gospodarstva. (KPMG, 2017) Međunarodna je zajednica prihvatila definiciju koncepta *održivog razvitka* kroz najpotpunije izraženo načelo, a koje glasi: „Održivi je razvitak onaj koji zadovoljava potrebe današnjice, a pritom ne ugrožava potrebe budućih generacija“ (Svjetska komisija za okoliš i razvoj, 1987 prema MVEP, 2020).

5. ANALIZA NEFINANCIJSKIH IZVJEŠĆA U HRVATSKOJ U 2017. I 2018. GODINI – KORAK U PRAVOM SMJERU

Partneri i istraživači na izradi Nacionalne studije o stanju nefinancijskog izvještavanja (dalje u tekstu NFI) za 2017. i 2018. su Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP); Ministarstvo financija; Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Hrvatska udruga poslodavaca – UN Global Compact Hrvatska, te PWC Hrvatska.

Inicijativa o provođenju nacionalne studije o stanju NFI dio je šireg konteksta rasta održivih financija koje zahtijevaju bolje informacije o utjecaju gospodarskih aktivnosti na okoliš i društveni svijet u svrhu preusmjeravanja investicijskih i financijskih tokova te mobilizaciju ulaganja. Iz tog razloga ova studija ide „ruku pod ruku“ s ovim trendom

jer se njome želi pravovremeno povećavati vidljivost značaja nefinancijskog izvještavanja u javnosti i poslovnoj zajednici kako bi se ostvario puni učinak programa EU-a održivih financija te što veća iskoristivost sredstava koja će biti na raspolaganju. A ovdje je riječ o procijenjenoj vrijednosti na razini EU-a od 650 milijardi eura do kraja 2027. (Europska komisija, 2019b).

Cilj je ove studije determinirati stanje nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj, potaknuti usklađenost i usporedivost nefinancijskih informacija, pružiti podršku i potaknuti održive investicije u Hrvatskoj. Nacionalnom studijom o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj želi se, kroz determinaciju stanja i analizu usklađenosti izvješća sa zakonskim okvirom i predloženim smjernicama za NFI, pomoći ulagačima u donošenju odluka u vezi s održivim financiranjem te pomoći poduzećima uskladiti se s provedbom europskih politika društva i okoliša zadovoljavajući visoka očekivanjima civilnog društva, naravno kroz smanjenje negativnih eksternalija. Obveznici nefinancijskog izvještavanja propisani su zakonom te su poduzeća odgovorna anticipirati svoju obvezu sastavljanja NFI ako prelaze kriterije propisane zakonom.

Nacionalnom studijom o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017. i 2018. analizirani su okviri i sadržaji nefinancijskih izvješća poduzeća obveznika, kao i onih koji su izvješća objavili dobrovoljno.

Analiza sadržaja nefinancijskih izvješća provodila se prema zakonom propisanim kriterijima opisanih u stavicama 21.a i 24.a Zakona o računovodstvu te načelima određivanja sadržaja nefinancijskih izvješća propisanih u standardima GRI i smjernicama Europske komisije za nefinancijsko izvještavanje (Službeni list EU, C215/1.). Zakonski propisani kriteriji prema kojima se provodila analiza su:

1. razina opisa poslovnog modela za razumijevanje razvoja, rezultata, učinaka aktivnosti na okoliš, ekonomiju i društvo;
2. opis politika ODU koja poduzeće poduzima;
3. rezultate politika ODU;
4. osnovne rizike povezane s informacijama ODU koje se odnose na poslovanje poduzeća te njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzročiti negativne učinke na tim područjima te način na koji poduzeće upravlja tim rizicima;
5. nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti.

Kriteriji ili načela određivanja sadržaja nefinancijskih izvješća propisanih standardima GRI i smjernicama Europske komisije za nefinancijsko izvještavanje prema kojima se provodila analiza su:

1. načelo materijalnosti i
2. uključivanja dionika.

Od ukupno 74 predana nefinancijska izvješća, u većini izvješća pokriveni su zakonski propisani sadržaji poput ključnih nefinancijskih pokazatelja (87%), opisanih poslovnih politika poduzeća u odnosu prema društvu i okolišu (92%) te rezultati tih politika (67%). Nasuprot tome, većina poduzeća u izvješćima nije prepoznala obvezu postavljanja ciljeva (74%); te većina nije identificirala osnovne rizike od klimatskih i društvenih utjecaja (72%).

Nacionalnom studijom o stanju NFI-a u Hrvatskoj za 2017. i 2018. analizirani su okviri za nefinancijsko izvještavanje, kao i ključni trendovi. Standardi GRI predstavljaju međunarodno najrašireniji okvir za sastavljanje nefinancijskih izvješća, a karakterizira ih definirana struktura izvještavanja, jasni zahtjevi te jednostavan jezik izvješćivanja kako bi dionici mogli doći jednostavno do informacija. Poduzeća koja se naslanjaju na okvir GRI G4 prešla su na standard GRI nefinancijskog izvješćivanja u 2018. Najveći broj poduzeća obveznika nefinancijskog izvještavanja objavilo je izvješće oslanjajući se na standarde GRI kao okvir za nefinancijsko izvješćivanje, točnije njih 37%, dok njih 34% svoja nefinancijska izvješća ne oslanja niti na jedan okvir. Nadalje, 11% ih izvještava prema smjernicama GRI G4, 4% prema smjernicama EU-a, 4% poduzeća izvještava prema deset načela UN-ovog *Global Compacta*, dok 3% koristi smjernice integriranog izvješćivanja (IR). Interesantno je da poduzeća koja ne primjenjuju okvir za nefinancijsko izvješćivanje (njih 34%) imaju obuhvatom manja izvješća od ostalih, odnosno prosječni broj stranica njihovih izvješća je 16. S druge strane, poduzeća koja primjenjuju neki okvir za nefinancijsko izvješćivanje (bez obzira radi li se o GRI G4, standardima GRI, deset načela UNGC-a, smjernicama EU-a ili nekom drugom standardu za nefinancijsko izvještavanje) imaju veći obuhvat svojih izvješća, odnosno prosječni broj stranica njihovih izvješća je 40.

Jedan od osnovnih ciljeva izrade Nacionalne studije bilo je i predstavljanje javnosti samog pojma nefinancijskog izvještavanja i nefinancijskih informacija, kruga obveznika izrade, relevantnog zakonskog okvira, te najvažnije, naglašavanje motiva i prednosti nefinancijskog izvještavanja poput identifikacije rizika za okoliš i društvo te privlačenje investitora fokusom na transparentnost.

S rastom svijesti dionika, očekuje se kako će poduzeća sve veći naglasak stavljati na materijalne teme i oblikovanje održivog poslovnog modela, s ciljem stvaranja dodane vrijednosti za sve dionike, pristupa kapitalu i dugoročno ostvarivanje održive konkurentne prednosti. Nacionalnom studijom o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj planira se sustavno i periodički (svake dvije godine) analizirati stanje kako bi se prvenstveno povećala konkurentnost hrvatskih poduzeća i potaknulo dionike na aktivniju ulogu. Iz te perspektive identificirana su ključna područja za napredak poput:

- a) minimiziranje rizika što podrazumijeva unaprjeđenje prakse praćenja značajnih unutarnjih i vanjskih rizika povezanih sa zaštitom okoliša, društvenim utjecajem, financijama, operacijama i usklađenosti;
- b) prilagođena komunikacija s dionicima kojom bi se trebali poboljšati načini i oblici komunikacije s ključnim dionicima. To se posebno odnosi na zaposlenike npr. kako i koliko često poduzeća komuniciraju što točno očekuju od svojih zaposlenika i koji je prostor / sloboda njihovog djelovanja;
- c) poboljšanje „osjetljivih“ procesa kojima bi se trebala ispitati procedura i kanali komunikacije za pojedince koji žele prijaviti rizično ponašanje i kršenje zakona te druge neregularnosti unutar poduzeća;
- d) nadzor procesa korporativnog upravljanja čime se želi ispitati procese nadzora i kakva je uloga internih nadzornih tijela te kakav je njihov odnos s upravom;

- e) poticanje transparentnosti u djelovanju čime bi se trebalo ispitati transparentno djelovanje uprave, ali i menadžera na svim organizacijskim razinama, iz perspektive njihovog odlučivanja i djelovanja prvenstveno u domeni utjecaja organizacije na okoliš i društvo;
  - f) edukacija kojom bi se trebalo kontinuirano raditi na usavršavanju i profiliranju novih i postojećih kadrova iz područja društvene odgovornosti i zaštite okoliša.
- Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvještavanja u Hrvatskoj za 2017. i 2018. ima i dvije važne ograde. U studiju nisu uključena poduzeća u postupcima likvidacije, stečaja ili ostalim sličnim postupcima, kao ni ona koja FINI radi javne objave do datuma objave studije nisu dostavila dokumentaciju iz članka 30. stavaka 2., 3. i 4. Zakona o računovodstvu.

6. EUROPSKI AKCIJSKI PLAN ZA ODRŽIVO FINANCIRANJE

Kao dio Akcijskog plana o financiranju održivog rasta (2018), Europska komisija je u lipnju objavila četiri važna izvješća o održivom financiranju koja je sastavila Tehnička stručna skupina (engl. *Technical Expert Group – TEG*):

1. Tehničko izvješće o EU taksonomiji (engl. *Taxonomy Technical Report*);
2. Standard EU-a za zelene obveznice (engl. *EU Green Bond Standard*);
3. Privremeno izvješće tehničke stručne skupine o europskim klimatskim mjerilima (engl. *The TEG Interim Report on EU Climate Benchmarks*) koje objedinjuje:
  - a) Metodologiju za klimatske referentne vrijednosti EU-a i objavljivanje referentnih vrijednosti (engl. *Methodologies for EU Climate Benchmarks and Disclosures for Benchmarks*);
  - b) Smjernice za unapređenje korporativnog objavljivanja informacija UDO (engl. *Guidance to Improve Corporate Disclosure of Climate-Related Information*).

Smjernice i izvješća dio su stalnih napora Komisije (2018) kako bi se osiguralo da financijski sektor, a s njime i privatni kapital, može odigrati ključnu ulogu u prelasku na gospodarstvo s nultim utjecajem na klimu i financiranje ulaganja u traženom obuhvatu. Ovi dokumenti pružit će poduzećima praktične preporuke o tome kako bolje prijaviti utjecaj svojih aktivnosti na klimu, kao i utjecaj klimatskih promjena na poslovanje.

Tehničko izvješće o taksonomiji klasifikacijski je sustav (ili taksonomija) ekološki održivih gospodarskih aktivnosti koje mogu dati stvaran doprinos klimatskim promjenama. Cilj je pružiti praktične smjernice kreatorima politika, djelatnosti i ulagačima o tome kako najbolje podržati i ulagati u gospodarske aktivnosti koje pridonose postizanju klimatski neutralne ekonomije. Aktivnosti se pregledavaju u širokom rasponu djelatnosti, uključujući energetiku, promet, poljoprivredu, proizvodnju, ICT i nekretnine. Identificirale su se aktivnosti s niskim udjelom ugljika kao što je transport nulte emisije, ali i tranzicijske aktivnosti kao što je proizvodnja željeza i čelika kako bi se sastavio dosad najpoptežniji sustav klasifikacije za održive aktivnosti. Ovo stručno izvješće objavljeno je kao prijedlog Komisije o taksonomiji te čeka suglasnost suzakonodavaca.

Standard EU-a za zelene obveznice preporučuje jasne i usporedive kriterije za izdavanje zelenih obveznica. Konkretno, povezivanjem s taksonomijom utvrdit će se koje bi aktivnosti prihvatljive za klimu i okoliš bile prihvatljive za financiranje putem zelene obveznice Europske unije. Komisija očekuje da će to potaknuti tržište zelenih obveznica, što će ulagačima omogućiti povećanje održivih i zelenih ulaganja.

Europska klimatska mjerila i ODU mjerila utvrđuju metodologiju i minimalne tehničke zahtjeve za indekse koji će omogućiti ulagačima da se orijentiraju prema izboru investitora koji žele usvojiti strategiju ulaganja koja je svjesna negativnog utjecaja na klimu te se bave rizikom zelenog pranja, a što se odnosi na forsiranje ili zlouporabu zelenog imidža poduzeća radi sebične i najčešće kratkoročne koristi. U izvješću se također navode zahtjevi da davatelji objave referentne vrijednosti u odnosu na čimbenike vezane uz okoliš, društvo i upravljanje (ODU) te njihovo usklađivanje s Pariškim sporazumom. Ovo stručno izvješće odnosi se na prijedlog Komisije o referentnim vrijednostima s niskim udjelom ugljika, koji su nedavno usuglasili suzakonodavci.

Europska komisija (2019c) postavila je temelje komparativne predanosti utemeljene na održivom razvoju. Ovim planom, financijski sektor razvija se kao referentni okvir za regulaciju i funkcioniranje europskog financijskog tržišta kao prioriteta tržišta kapitala i programa za klimu i održivi razvoj. Akcijski plan ima tri temeljna cilja: (1) preorijentirati kapitalne tijekove prema održivim ulaganjima radi postizanja održivog i uključivog rasta (tj. zatvaranja jaza ulaganja potrebnog za postizanje klimatskih i energetske ciljeva Europske unije 2030.), (2) upravljanje financijskim rizicima koji proizlaze iz klimatskih promjena, uništavanja okoliša i gorućih društvenih pitanja, te (3) poticanje transparentnosti poslovnih modela kroz nefinancijsko izvještavanje te dugoročnog financijskog i ekonomskog djelovanja.

7. ZAKLJUČAK

Godina 2019. bila je godina globalno značajnih društvenih, političkih, vojnih, tehnoloških i okolišnih volatilnosti, a početak 2020. sugerira koliko su stvari nepredvidljive te da uistinu živimo u doba u kojem je teško predvidjeti budućnost. Bili smo i jesmo svjedoci niza dramatičnih događaja s katastrofalnim posljedicama koje su u velikoj mjeri bile povezane s klimatskim promjenama. Očekivanja svih dionika naspram najmoćnijeg entiteta suvremenog društva izmijenila su se. Poslovna je zajednica to prepoznala te sve snažnije i jasnije preuzima ulogu vođe kada je riječ o inicijativama za sprečavanje štetnog utjecaja na planet pa tako sve jasnije (mjerljivije) određuje svoje politike utjecaja na okoliš i društvo. Ono što se želi istaknuti ovim radom jest kako je standardizacija nefinancijskih izvješća poželjna, ali nije jedina svrha, jer se ne smije zaboraviti da je društvena odgovornost poduzeća koncept koji se kontinuirano mijenja i koji bi trebao determinirati konstruktivno ponašanje poduzeća iznad propisanih zakonskih normi. Tehnička instrumentalizacija onoga što se teško može mjeriti, kako je u radu istaknuto ima svoje pozitivne i negativne strane. Stoga je nužno biti adaptabilan i agiln, imajući u fokusu krajnji cilj procesa, a to je opstanak na nikad turbulentnijem tržištu. Zato se obveza sastavljanja

nefinancijskog izvješća nije do sada pokazala kao trojanski konj za represivne mjere te se umjesto kažnjavanja Ministarstvo financija odlučilo za konstruktivan i partnerski odnos, jer su svjesni kako je takva uloga u skladu s njihovom misijom. To se ogledalo i kroz partnerski odnos organizacija koje su sudjelovale u izradi ove studije, jer se znanje dijeljenjem multiplicira te je to bio fundament na kojem su se partneri međusobno prepoznali. Ovom studijom postavila se dijagnoza, a terapija ovisi o potrebama poduzeća i društva, u prvom redu obveznika izvještavanja, i njihovoj svjesnosti da je ova praksa nefinancijskog izvještavanja ne samo obveza, već praksa koja može unaprijediti njihov poslovni model te ga učiniti otpornijim i održivim.

LITERATURA

- Babić, M., Heemskerck, E. i Fichtner, J. (2018). Who is more powerful – states or corporations? *The Conversation*, 10. srpnja 2018. URL: <https://theconversation.com/who-is-more-powerful-states-or-corporations-99616> (18.03.2020.)
- Banerjee, S. B. (2014). A critical perspective on corporate social responsibility: Towards a global governance framework. *Critical Perspectives on International Business*, 10(1-2): 84-95.
- Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa, *Službeni list Europske unije*, L330/1, 57: 1-9.
- Dyck, A., Lins, K. V., Roth, L. i Wagner, H. F. (2019). Do Institutional Investors Drive Corporate Social Responsibility? *International Evidence*. *Journal of Financial Economics*, 131(3): 693-714.
- Eccles, R. G. i Klimenko, S. (2019). *The Investor Revolution*. *Harvard Business Review*, 3: 107-116.
- Europska komisija (2018). Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Akcijski plan o financiranju održivog rasta. COM(2018) 97 final, Bruxelles, 8. ožujka 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0097&from=HR> (10.05.2020.)
- Europska komisija (2019a): Commission Staff Working document – Corporate Social Responsibility, Responsible Business Conduct, and Business and Human Rights: Overview of Progress. Bruxelles: Europska komisija. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/34482/attachments/1/translations/en/renditions/native> (28.04.2020.)
- Europska komisija (2019b). *The InvestEU Programme: Questions and Answers*. European Commission – Fact Sheet, 18. travnja 2019. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/memo_19_2135/MEMO_19_2135_EN.pdf (17.04.2020.)

- Europska komisija (2019c). Dokument za razmatranje o održivoj Europi do 2030. COM(2019) 22, Bruxelles, 30. siječnja 2019. URL: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_hr_v2_web.pdf (08.05.2020.)
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks, The Triple Bottom Line of 21 Century*. Oxford: Capstone Publishing.
- Giarratana, M. S. i Pasquini, M. (2019). Corporate Social Responsibility in the Eyes of Millennials. *INsights*, 21. svibnja 2019. URL: <https://www.ie.edu/insights/articles/corporate-social-responsibility-in-the-eyes-of-millennials/> (16.01.2020.)
- Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) (2017). The road ahead: The KPMG survey of corporate responsibility reporting 2017. URL: <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf> (09.05.2020.)
- Komunikacija Europske komisije – Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama). Službeni list Europske unije, C215/1, 60: 1-20.
- Kraft, T., Valdés, L. i Zheng, Y. (2018). Supply Chain Visibility and Social Responsibility: Investigating Consumers' Behaviors and Motives, *Manufacturing & Service Operations Management*, 20(4): 617-636.
- Kuhn, T. i Deetz, S. (2008). Critical Theory and Corporate Social Responsibility – Can/Should We Get Beyond Cynical Reasoning? U: Crane, A., McWilliams, A., Matten, D., Moon, J. i Stegel, D. S. (ur.), *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility* (str. 173-223). New York: Oxford University Press.
- Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (MVEP) (2020). Održivi razvoj. URL: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm> (10.05. 2020.)
- Poynter, R. (2018). Dissecting the Difference between Being Customer Centric and Being Customer Focused. *Vision Critical*, 17. travnja 2018. URL: <https://www.visioncritical.com/blog/customer-centric-versus-customer-focused> (20.02.2020.)
- Principles for Responsible Investment (PRI) (2019). About the PRI. URL: <https://www.unpri.org/pri/about-the-pri> (18. 1. 2020.)
- Scherer, A. G. i Palazzo, E. T. (2007). Towards a Political Conception of Corporate Responsibility: Business and Society Seen from a Habermasian Perspective. *Academy of Management Review*, 32(4): 1096-1120
- O'Neill, E. i Volkman, S. (2019). *The Art of Alignment: Sustainability & Financial Transparency*. London, New York i San Francisco: SustainAbility. URL: <https://sustainability.com/wp-content/uploads/2019/12/sustainability-the-art-of-alignment-full-report.pdf> (10.05.2020.)
- Sustainalytics (2019). Showcase your ESG score for Capital Raising Activities. URL: https://www.sustainalytics.com/sustainable-finance/esg-rating-license/?gclid=EAIaIQob-ChMI2ob9tayP5wIVkqyCh3ucAQLEAAYASAAEgKirPD_BwE (19.02.2020.)
- Ujedinjeni narodi (UN) (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable development. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/docu>

ments/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf (09.05.2020.)

Van Doorn, J., Onrust, M., Verhoef, P. C. i Bügel, M. S. (2017). The impact of corporate social responsibility on customer attitudes and retention – the moderating role of brand success indicators. *Marketing Letters*, 28(4): 607-619.

Walker, J., Pekmezović, A. i Walker, G. (2019). *Sustainable Development Goals: Harnessing Business to Achieve the SDGs through Finance, Technology and Law Reform*, Chichester: Wiley.

Zakon o računovodstvu. *Narodne novine*, 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20.

THE ANALYSIS OF THE STATE OF NON-FINANCIAL REPORTING IN CROATIA IN 2017 AND 2018

Mislav Ante Omazić, Nikolina Markota Vukić, Ivana Ravlić Ivanović, Kristina Cigula, Vali Marszalek and Branka Rösler

Abstract

Non-financial reporting is a way in which some companies define and report about their social roles from environmental, social and governance perspectives. Since 1st January 2017 the Accounting Law has made non-financial reporting legally binding for certain business entities. By passing this Law, Croatia has implemented the Directive 2014/95/EU of the European Parliament and the Council of Europe from 22nd October 2014 amending the Directive 2013/34/EU on the disclosure of non-financial and diversity information by certain large companies and groups, also known as non-financial reporting Directive. Such implementation into the national legal system aims to increase operational transparency of large companies as well as competitiveness of medium and small companies, by disclosing non-financial, or so-called ESG information, regarding the company's environmental and social impact. Two years after the initiation of this Law in Croatia, companies from private, public and civil sector came together to analyze the state of non-financial reporting in Croatia in 2017 and 2018. They analyzed the frameworks and content of non-financial reports from companies that were legally bound to submit such reports as well as from those who did so voluntarily. The analysis of the content of non-financial reports was conducted according to European Commission guidelines on non-financial reporting. The main aim of this initiative was to establish regular and systematic analysis of non-financial reporting in Croatia as well as offer recommendations for its improvement in order to aid the competitiveness of Croatian companies.

Key words: *non-financial reporting, state of non-financial reporting, analysis of non-financial reporting, Croatia, analysis criteria of non-financial reporting, materiality, corporate communication*

ANALYSE DES STANDS DER NICHTFINANZIELLEN BERICHTERSTATTUNG IN KROATIEN IN DEN JAHREN 2017 UND 2018

Mislav Ante Omazić, Nikolina Markota Vukić, Ivana Ravlić Ivanović, Kristina Cigula, Vali Marszalek und Branka Rösler

Zusammenfassung

Die nichtfinanzielle Berichterstattung ist eine Art und Weise, wie Unternehmen ihre Rolle in der Gesellschaft zeigen und auch bestimmen, vor allem aus der betrieblichen, sozialen und ökologischen Perspektive. Die nichtfinanzielle Berichterstattung ist seit dem 1. Januar 2017 laut Rechnungslegungsgesetz zu einer gesetzlichen Pflicht für bestimmte geschäftliche Entitäten geworden für das Geschäftsjahr, das am 1. Januar 2017 anfängt. Durch diese gesetzliche Verpflichtung hat die Republik Kroatien die Richtlinie 2014/95/EU des Europaparlaments und des Europarates vom 22. Oktober 2014 über die Änderung der Richtlinie 2013/34/EU hinsichtlich der Veröffentlichung von nichtfinanziellen Informationen und Informationen über Verschiedenartigkeit bestimmter großer Unternehmen und Unternehmensgruppen (Richtlinie über die nichtfinanzielle Berichterstattung) in die nationale Rechtsordnung übernommen. Durch die Veröffentlichung von nichtfinanziellen Informationen oder Informationen darüber, wie das Unternehmen die Umwelt und die Gesellschaft beeinflusst, soll die Transparenz der Geschäftstätigkeit von großen und die Konkurrenzfähigkeit von kleinen und mittleren Unternehmen erhöht werden. Zwei Jahre nach der Einführung dieser Gesetzespflicht trafen sich in Kroatien Organisationen aus dem geschäftlichen, öffentlichen und zivilen Sektor, um den Stand der nichtfinanziellen Berichterstattung u Kroatien in den Jahren 2017

und 2018 festzustellen. In dieser Arbeit sind die Rahmen und die Inhalte der nichtfinanziellen Berichte der Unternehmen analysiert, sowohl deren, die dazu verpflichtet sind als auch deren, die die Berichte freiwillig veröffentlichen. Die Analyse der Inhalte von nichtfinanziellen Berichten wurde nach gesetzlich vorgeschriebenen Kriterien und Prinzipien der Bestimmung der nichtfinanziellen Berichterstattung durchgeführt, die durch GRI Standards und Richtlinien der Europäischen Kommission für die nichtfinanzielle Berichterstattung bestimmt sind. Das Grundziel der Initiative ist, dass der Stand der nichtfinanziellen Berichterstattung in der Republik Kroatien periodisch und systematisch analysiert und dass es zu möglichen weiteren Schritten für seine Besserung geraten wird, damit die Konkurrenzfähigkeit von kroatischen Unternehmen sich erhöht.

Schlüsselwörter: *nichtfinanzielle Berichterstattung, Stand der nichtfinanziellen Berichterstattung, Analyse der nichtfinanziellen Berichterstattung in Kroatien, Kriterien der Analyse der nichtfinanziellen Berichterstattung, Materialität, Kommunikation mit Akteuren*